

Ekonomik bir *teorim* olsaydı, buna *anti-bürokratizm* diyebilirdim. İnsanların doğal olarak hiyerarşiler oluşturmalarının getirdiği *doğal* sonuçlardan biri *devlet bürokrasisi*, *şirket bürokrasisi* gibi sömürü düzenleri oluşması. Bürokrasilerde *yöneticiler* sorumluluk almadan yetki kullanabiliyor, aldıkları kararların risklerinden kişisel olarak etkilenmedikleri için aldıkları kararların sonuçlarına dikkat etmiyorlar. Uyduruk bir *vatan sevgisi*, *millet muhabbeti*, *kutsal devlet* veyahut *köklü şirket* masalıyla kendilerini ve etraflarını avutuyorlar. Biz de avunmak zorunda kalıyoruz çünkü bürokrasiye karşı bireyin anlamı nedir?

Taleb'in *asimetrik risk* dediği cinsten, *kazanırsak ortağız, kaybedersek her koyun kendi bacağından* düzenleri mücadele edilmesi gereken asıl düzenler. Marx'ın odaklandığı gibi asıl mesele üretim araçları veya sermayenin kendisi değil, heyula gibi insanların hayatına çöken bürokrasi. Bu bürokrasilerin genelde bir alternatifi de yok, *bu devleti sevmedik, bize başka devlet verin* diyemiyorsunuz, büyük şirketlerin alternatifleri yine başka büyük şirketler ve teoride devletin bu şirketleri dengelemesi beklenirken –daha doğrusu devletin asıl vazifesi bu gibi şirketlerin büyümesine mani olmakken–, *vergimi alır, gözümü kaparım* diyen bir bürokrat zümresinin elinde bu şirketlerin veya devletin kendisinin *kölesi* gibi yaşıyoruz.

Nietzsche'nin 19. yüzyılda Hristiyanlığa *köle ahlakı* dediği yerdeki *köleler*, bize göre hayli özgür sayılır. Onlar ne için köle olduklarını biliyordu, biz bu kalın zincirlerin farkında bile değiliz. Bu gibi sözler onunki gibi mızımızlanmadan ibaret kalacak belki, belki zaten *birey* dediğimizin anlamı yoktur ve hepimiz devasa bir bürokrasinin ufacık ve anlamsız bir çarkı olunca *varoluşumuzu* bulacağızdır. Bilemiyorum. Yine de *eğer bir ideolojim olsaydı*, bu hiyerarşik düzenlerin tam karşısına düşen bir yere konumlamak isterdim.

Bir yandan da, yeryüzünde olmuş ve olacak her şeyin olduğu gibi, *eğer doğal sebepleri olmasaydı, bunlar gerçekleşmezdi*. Hayatımızı şekillendiren ve bizi *insan çiftliklerinin sağılan hayvanları* haline getiren bir düzen, öncekilerden daha verimli olmasaydı hayatta kalamazdı. Belki biz de, yediğimiz hayvanların bizim tüketimimiz için varoldukları gibi, bu bürokrasilerin *yemesi* için varolduk. Yoksa nasıl bu kadar verimli bir dünyada yaşayabilirdik? Nüfusun yüzde doksanın tarımla uğraşıp, artırdığı yiyeceği ağaya, paşaya, beye aktardığı ve onunla yaşayan özgür bireylerden mürekkep *devletlerin* yerini bugünkü insan çiftlikleri almazdı. Hayatını bir köyde, sadece yediğin içtiğin, karın, çocuğun ve yaşarsan torunlarından sorumlu geçirmek mi istersin, özgür bir köylü olarak, yoksa bugünkü gibi *zincirli* olmak mı? Cevap bariz, yine de *bugünkü gidiş* de kendimizi daha derin bir anlamsızlık ve yabancılaşma içinde bulmamıza yol açıyor. Semirerek ve dünyaya yabancılaşarak, boş bakışlı zombiler olarak öleceğiz.

Evet, bugün o sevmediğim bürokrasiler sayesinde bu kadar stabil bir hayatım var ve yine de *ideolojim olsaydı, tam olarak bu bürokrasinin karşısına konumlardım..*

Çünkü bürokrasiler bir yandan da kırılgan. Yalancı stabillikleri derin bir güç ve iktidar kavgasını örtüyor. Bu kavganın içinde, insanlara oynanan tiyatronun arkasında o birikmiş kaynakların kullanımı için

büyük bir kavga var. O kavga bütün düzeni daha kırılgan hale getiriyor. Bir ideolojim olsaydı işte bu kırılganlığı da onaracak, insanlara da insanlıklarını iade edecek ve bir yandan da mutlu olmak için ihtiyaç duydukları stabiliteyi onlara köleleştirmeden verecek bir ideoloji olurdu.